

Fries Journaal

Kroniek van het goede leven in Friesland

In memoriam

Een doortastende bankier die Friesland Bank structuur en een gezicht gaf

door ALBERT VAN KEIMPEMA

Fries Journaal | No 60 | mei-juni 2011

Jan Reinder Kuperus (1929-2011) wás iemand. Meer statuur dan hij heeft een Friese bestuurder na hem nooit meer gehad. Hij was een grote persoonlijkheid. Zijn aristocratische uiterlijk hield de mensen op afstand. Dat kon makkelijk zijn. Maar Jan Kuperus had dat niet nodig, want hij kon zich, hoewel van nature dominant, uitstekend verstaan met mensen. Achter het autoritaire, gebruide en gesoigneerde hoofd ging een beminnelijk mens schuil. Toch bleef hij altijd de uitstraling van de grote baas houden. Hij is van zeer grote betekenis geweest voor Friesland Bank, waarvan de voorloper, de Coöperatieve Zuivelbank, onder zijn leiding werd getransformeerd van een bank voor melkfabrieken tot een algemene, zelfstandige en sterke bank met een duidelijk profiel. In 1970 werd de naam veranderd in Friesland Bank.

Geboren als zoon van **Reinder Kuperus** was hij voorbestemd voor een bankier. Zijn vader was namelijk directeur van de in 1913 opgerichte Coöperatieve Zuivelbank (de bank voor de zuivelcoöperaties- en fabrieken), waarvan de oom van zijn vader, **Tjisse**, de eerste directeur was. Na het doorlopen van de HBS, het afronden van de studie economie aan de Rijksuniversiteit Groningen en het vervullen van de dienstplicht (officier artillerie), trad Jan na enkele werkstages in binnen- en buitenland in 1958 als adjunct-directeur in dienst bij de bank. In 1961 volgde de benoeming tot directeur.

De verhouding tussen de Zuivelbank en de Centrale Raiffeisen-Bank (in 1971 na de fusie met de Coöperatieve Centrale Boerenleenbank verdergegaan als Rabobank), waar de Zuivelbank lid van was, verslechterde in de jaren zestig. De kredietvraag in de agrarische sector nam toe en het lidmaatschap legde de bank allerlei beperkingen op. Er mochten buiten Leeuwarden geen kantoren worden gevestigd en er golden limieten in de kredietverstrekking. De bank werd beperkt in haar groei en dat was tegen de zin van Jan, die toen reeds wist dat de bank alleen zou kunnen overleven als het een brede bank zou worden voor spaarders, beleggers, middenstanders en industriëlen. In 1962 werd het lidmaatschap opgezegd en dat gaf veel beroering. De Raiffeisenbank probeerde de uittreding tegen te houden omdat de bank concurrentie vreesde, en ook kreeg, wat trouwens over en weer positief uitpakte.

In de jaren zeventig werd een flinke toestroom van spaargeld de basis voor

de sterke kredietbehoefte. De bank expandeerde onder leiding van Jan Kuperus. Tijdens zijn directieperiode werden maar liefst 52 bijkantoren gebouwd. De particuliere dienstverlening werd uitgebreid met algemene bancaire diensten. Hoe breed de aanpak van Jan was bleek uit de oprichting van Friesland Bank Assurantiën in 1969, dat uitgroeide tot het grootste assurantiekantoor in Noord-Nederland. Een belangrijke mijlpaal in de historie van de bank was de oprichting van de Friese Participatie Maatschappij in 1978, die een belangrijke impuls werd voor het regionale bedrijfsleven. Tijdens zijn directieperiode groeide de bank van 35 medewerkers en een balanstotaal van € 25 miljoen in 1961 tot 560 medewerkers en een balanstotaal van € 1,3 miljard in 1991.

Jan Kuperus was een man die niet mild in zijn oordeel was. Hij wist waar hij zelf en waar hij met de bank naar toe wilde. Hij had een scherp oordeel over maatschappij en economie. Hij was iemand die de koers kon bepalen. Zo schreef hij van 1963 tot aan zijn pensioen in 1991 een maandelijks bulletin over financieel-economische onderwerpen aan de relaties van de bank. Daarmee was hij zijn tijd ver vooruit. Bovendien hield hij het bankieren op die manier persoonlijk. Hij was een steile no nonsense bestuurder. Voor het bancaire kaartenhuis dat in 2008 instortte had hij nou juist, als een van de weinige, wel gewaarschuwd. Dat Friesland Bank zich uitstekend staande hield in de financiële crisis, was mede te danken aan de stevige organisatie, het bancaire model, het sterke eigen vermogen, de bankcultuur en de zelfstandigheid. Zaken waar Jan Kuperus zeer voor heeft geijverd.

Als eminence grise kon hij arrogante nieuwlichters geweldig van repliek dienen. Lange tijd bleef zijn impact voelbaar in de bankorganisatie. Zijn opvolger **Age Offringa** maakte een wat stroef begin en het leek Jan niet te verbazen: „Ach, ik heb Age nog met mes en vork leren eten.” Want Jan had door opvoeding en afkomst onmiskenbaar een achtergrond. Maar uit de hoogte doen was er absoluut niet bij. Hij had een volkse inslag en een ruimhartige inborst.

Privé had hij het goed voor elkaar. Hij trouwde in 1964 met de zeer charmante, sociaal intelligente **Ada Bijlsma**, in wie hij een geweldige sparring partner had. Nog scherper dan hij weet zij mensen te taxeren en op aarde doen landen. Hun zonen **Reinder** en **Friso** zijn prachtige kerels die de goede manieren die zij aanleerden voortdurend afwisselden met kattenkwaad en feesten. Op hun beurt sloegen zij de juiste dames aan de haak.

Jaarlijks op de eerste skûtsjedag in Grouw was het een feest om op het bovendeck te zijn van hun woonark aan de boorden van het Pikmeer. Patriarchaal zat Jan te midden van familie en vrienden. Het is jammer dat er in de bankwereld nauwelijks meer van zulke unieke, eigenzinnige personality's zijn zoals Jan Kuperus, maar misschien is er ook wel geen ruimte meer voor. Vlak voor zijn dood maakte hij nog kennis met zijn derde kleinkind, Farah. Donderdag 17 maart overleed als gevolg van kanker. De schijnwerpers hoefden niet meer op hem gericht te zijn. In familiekring werd hij begraven, maar niet nadat een boottocht bij Grouw werd gevaren.